НУМАЙ ЕНЛĔ ПУЛТАРУЛĂХ

...ваш АССР тава тивĕç-...ĕ художникĕ Элли Юрьев ...трĕ 300 яхăн кĕнеке илем-...тнĕ. Юлашки виçĕ çул ...ушшинчи чи паллăраххи-...сем — А. С. Пушкинăн «Пĕчĕк трагедийĕсем», «Игорь полкĕ çинчен хунă ...рă» тата К. В. Ивановăн ...ллĕмсĕр «Нарспийĕ». Мал-...шĕн вăл Пĕтĕм Росси-...ри кĕнеке искусствин кон-...урсĕнче лауреат ятне илчĕ, «Нарспи» поэмăна вара из-...исен пахалăхĕн государ-...тво инспекцийĕ ятарлăн па-...лтрĕ.

Çак виçĕ кĕнеке пирки ...ичетре çырчĕç ĕнтĕ. Манăн ...ата çакна кăна палăртса ...ăварас килет: виççĕшĕ те ...ли тери кăткăс та ответлă, ...латарлă ĕç. Мĕншĕн те-...ен вĕсене халиччен те аван ...илемлетнĕ. Хамăрăн чă-...ш Нарспиапи те пур. ...авăнпа та çак кĕнекесенче ...удожникăн хăйеевĕрлĕхне, ...ăнчкурăмне тупма питĕ ...ыл. Виçĕ произведени— ...ĕ эпоха. Вĕсене илемлет-...н-калăплама чунпа çав ...тăрсен иксĕшне çитмел-..., нумай тĕпчемелле, хăв-...н çеç тивĕçлĕ илемлĕх ме-...ĕсем шырамалла.

Э. Юрьев хăйĕн тĕллевне ...слăн пурнăçларĕ. Ахаль-...е мар ĕнтĕ çак кĕнекесе-...н пысăк ăсталăхпа илем-...тнĕшĕн ăна Чăваш АССР ...здательство, полиграфи ...та кĕнеке сутас ĕçĕн го-...ударство комитечĕпе Чă-...аш АССР Художниксен ...юзĕн правленийĕ Чăваш АССРĕн К. В. Иванов ячĕ-...е хисепленекен государст-...о премине илме тăратнă.

Художник мастерскойĕн-...е Шупашкар тинĕсĕ, ...ăл леш енĕ вунпар ...трăма курăнать. Унăн ...нтерьерĕ те çавăн пекех ...сли те сарлака. Вăл сă-...çă та, график та, кĕнеке ...ллюстраторĕ те, геральди-...а эреш ăсти те. Нумай ...лана республикăра вăл ...урласа аслă çул панă, ну-...ай çĕре вăл искусствăн чĕ-...ĕ ĕмĕр сӳнми таса сыв-...ăше вĕрсе кĕртнĕ. Унра ...урлĕх, аптраманлăх, пу-...ичен те ытларах ĕçчен-...ĕ тапса тăрать. Çавăнпа ...ĕнтĕ художник хăйне ...елĕрен жанрпа тĕрĕслесе ...ăçу тума пултарать те. ...йĕ те çаплах. К. В. Ива-...н çуралнăранпа 100 çул ...итнине халалласа, вăл «Нарспи» патне каллех тав-...расшăн, чăвашла-вырăсла ...енирлă издани хатĕрлес-...ĕ.

Каллĕхе художника ха-...р республикăри полигра-...и никĕсĕ начарри канăç-...ăлантарать. Çавăн пирки-...хăшпĕр художниксем çак ...ăл ĕçрен, кĕнеке илем-...ессинчен сивĕнеççĕ. Ре-...тор, техника редакторĕ ...н художник пĕрле калăп-...ан кĕнекесен шайĕ, чăн ...ĕнтĕ, сӳллех мар-ха. Элли ...айлович хăй, кĕнеке ...ательствин аслă художе-...ĕ редакторĕ пулнă май, ...р чухне типографирен ...и та пĕлмест. Вăл по-...рафие тĕплĕн пĕлет, кĕ-...есен пахалăхне лайăхла-...желсем шырать.

...улас художник Красно-...ейски районĕнчи Çирĕк-...лĕнче 1936 çулта М. И. ...ьев писатель-журналист ...йĕнче çуралнă. Калас ...ть, унă ачаран пурте ...рăн ĕçчен те пултарулă ...ем пулнă. Вăрçă хыççăн ... Шупашкара куçса ..., Элли 6-мĕш вăтам ...ла вĕреннĕ, ачасен ху-...ество шкулне çӳренĕ. ...е хастар çитĕннĕ ... авиаци спорчĕпе тус-...а пĕрремĕш разрядлă ...ортсмен пулнă, парашют-па 131 хут сикнĕ. Кайран Совет Çарĕнче, салтак Тбилисири ойругри офицерсен çуртĕнчи çар художникĕсеч студине иленет. Çар хыççăн вара, искусствăна парăннă-скер, Тбилисири художествăсен государство академине вĕренме кĕрет. Унăн вĕрентекенĕсем — СССР халăх художникĕсем, СССР Государство премийĕн лауреачĕсем У. Джапаридзепе С. Кобулидзе академиксем çавăн чухнех çамрăк художник талантне вăхăтра асăрханă, мĕнпур енчен аталанма пулăшнă. Юрьев-студент живопись факультетĕнче вĕренсен те графикăна ялана сывăх туйнă, ун чухнех Грузири тата Пĕтĕм Союзри конкурссене хутшăнма пуçланă. Сăмахран, 1967 çулта Мускаврa пулакан пĕтĕм тĕнчери выставкăн официаллă эмблемин эскизĕшĕн вăл Хисеп грамоти илет. 1960 çултанпа Чăваш кĕнеке издательствипе çыхăну тытма пуçлать. Шăп çав çулсенче Грузире манăçа тухнă искусство-чеканка (металл çине ӳкерчĕк çапса кăларасси) çĕнĕрен чĕрĕлме пуçлать. Э. Юрьев каярах геральдикăпа (медальсемпе тĕрлĕрен знаксем ăсталасси) алла илнине те унпах ăнлантарма пулать пулĕ.

1964 çулта художник Шупашкара таврăнать, кĕнеке издательствинче ĕçлеме тытăнать. Унтанпа вăл пĕтĕм тĕнчери выставкăсемпе ытти выставкăсене чылай хутшăнчĕ, вĕсенче кĕнеке графикипе живопись произведенийĕсене кăтартрĕ. Э. Юрьев—1967 çултанпа СССР Художниксен союзĕн членĕ. Тĕрлĕ çулсенче вăл Чăваш АССР Художниксен союзĕн правленийĕн членĕ, Чăваш АССР Художниксен союзĕнчи парторганизаци секретарĕ пулнă. Вăл республикăри ĕçпе юрă уявĕсене, халăх хуçалăх выставкисене, Шуршăлти космонавтика музейне илемлетес ĕçсене ертсе пынă. Э. Юрьев тăрăшнипе Шупашкарти телевидени студийĕнче ачасем валли «Пĕрле ларса ӳкерер» тата «Илемлĕх тĕнчинче» передачăсен ярăмне йĕркеленĕччĕ.

Художник-коммунист хăйне шанса панă ĕçе яланах тĕплĕн, чыслăн пурнăçлать. Ăна «Ĕçри паттăрлăхшăн. В. И. Ленин çуралнăранпа 100 çул çитнĕ май» медальпе, ВЛКСМ Центральнăй Комитечĕн Хисеп грамотипе, нумай дипломпа наградăланă.

Э. Юрьева эпир нумай ĕç тăрăх лайăх пĕлетпĕр. 1969 çулта вăл Шупашкар гербне туса хатĕрлерĕ, унăн вариантне çирĕплетнĕ. Çавăн пекех «Шупашкар 500 çул тултарчĕ», «Шандор Петефи-ирĕклĕх юрăçи», «Чăвашьен Раççее кĕнĕренпе 425 çул çитрĕ» тата ытти медальсем, сувенирлă знаксем, Чăваш АССР Верховнăй Совечĕн депутачĕсен, тава тивĕçлĕ ĕçченсен, лауреатсен кăкăр çине çакмалли знакĕсене ăсталанă. Унăн эскизĕпе Шупашкарти Гагарин кĕперĕн карлăк эрешне, Шуршăлти СССР космонавт-летчикĕ, икĕ хут Совет Союзĕн Геройĕн А. Г. Николаевăн бюсчĕ умĕнчи картана шăратса кăларнă. Вăл — Чăваш АССР Государство гербĕпе ялавĕн çĕнĕ редакцийĕн, Хисеп грамотисен эскизĕсен авторĕ. Плакатсем, телевидени студийĕн декорацийĕсемпе заставкисем, эмблемăсем, афишăсем мĕн чухлĕ тата! Шутлатăн та: ăçтан ĕлкĕрет пĕр çын, ăçтан вăй-хал та хавхалану тупать?

Элли Михайлович кĕнеке илемлетес ĕçре уйрăмах çĕнĕлĕхсем нумай кĕртрĕ, художниксенчен çирĕп ытла пуçларĕ. Хăй саспаллисемпе çине тăрса ĕçлерĕ. Вăл хатĕрленĕ наборламалли шрифтсен эскизĕсем СЭВ çĕршывĕсем хушшинче иртнĕ конкурсра та пулнă. Профессиллĕ пысăк ăсталăх, ювелирла техника, типтерлĕх — акă мĕн палăрать унăн ĕçĕсенче.

Тĕрлĕ çулсенче эпир вăл пысăк ăсталăхпа ӳкернĕ чех просветителĕн Ян Амос Коменскин, нимĕç художникĕн Альбрехт Дюрерăн, Иоакинф Бичуринăн сăнĕсене курса савăнтăмăр. Художник Çеçпĕл Мишшин пултарулăхне юратать.

Çав вăхăтрах Э. Юрьев çул çӳреме те кăмăллать. Вăл Европа йĕри-тавра круизра, Вьетнамра, Болгарире, Италире пулнă. Паллах, кашни çулçӳреврен, хамăр республикăри творчество командировкисенчен тулли ĕçсемпе таврăннă. Халĕ вăл хăйĕн черетлĕ выставкине хатĕрленет. Эпир унăн чылай паха ĕçĕсемпе халиччен паллашман-ха, çавăнпа та çак выставкăрай çĕннине чылай кĕтетпĕр. Мастерскойра ниçта та кăтартмач графика ярăмĕсем, живопись произведенийĕсем çав тери нумай. Шанас килет, выставка унăн тĕрлĕ енлĕ пултарулăхне анлăн сутатĕ.

Художникăн халĕ шăп кăна вăйпитти, хăйĕн чи пысăк, тĕп ĕçĕсене тумалли вăхăт. Ĕçлес, пултарулăх лаççине çĕнĕрен çĕнĕ произведенисем туптас шухăшĕмĕтпе пурăнать вăл. Эппин, ĕмĕтленни çитсе пытăр.

В. ЭКТЕЛ.

Э. М. ЮРЬЕВ. «Нарспи» кĕнекери ӳкерчĕксем.